

HLAVNÍ ZÁSADY ÚTOKU

Z podstaty ozbrojeného zápasu, z cíle útoku, z jeho charakteristických rysů, z vlivu soudobé bojové techniky na útok a z charakteristiky nepřátelské obrany vyplývají i hlavní zásady útoku.

Základním předpokladem úspěšného útoku je soustředění úsilí v daném prostoru a čase.

Podstatou a cílem této zásady v minulosti bylo získat v určitém prostoru a čase takovou údernou, později palebnou hodnotu, která by byla schopna rozbít ozbrojený a později (se zavedením palebných zbraní) palebný systém hlavních palebných prostředků nepřítele a vytvořit tak podmínky pro jeho zničení nebo vyřazení z bojové činnosti.

Rozbití palebného systému nepřátelské obrany při současném uchování akceschopnosti útočících vojsk na celou hloubku plnění úkolu vyžadovalo, aby útočník měl několikanásobnou převahu.

Účinek a dosah soudobých zbraní, zejména při použití jaderných zbraní, umožňuje **dosáhnout potřebné palebné převahy v daném prostoru především rychlým palebným manévrem**. Manévr silami a prostředky do určitého prostoru půjde jen v případech, kdy to bude situace nezbytně vyžadovat, a při použití klasických prostředků ničení. **Potřebné soustředění pak musí probíhat rychle, skrytě a jen na nezbytně nutnou dobu.**

Po splnění úkolu se vojska opět rychle rozptýlí, aby nevytvářela vhodné cíle pro případné jaderné údery nepřítele.

Dialektickým protikladem soustředění je další důležitá zásada útoku, **rozptýlení**. Příčinou jeho vzniku byla snaha chránit vojska před účinky nepřátelských paleb.

Jde prakticky o to, abychom **snížili účinek používaných palebných prostředků na vojska a zabránili tak nadměrným ztrátám.**

Při použití jaderných zbraní nabývá rozptýlení vojsk nové kvality. Požadavek ochrany jednotlivce vzhledem k tomu, že i nadále budou používány také klasické palebné prostředky, přitom neztrácí svou platnost. Tzn., že rojnice si uchová své místo i význam základního bojového útvaru jednotek za útoku.

Nová kvalita rozptýlení z hlediska ochrany proti jaderným zbraním spočívá v tom, že již nestačí chránit před nadměrnými ztrátami jen jednotlivce, ale je **třeba vhodnou sestavou chránit celé jednotky**. Cestou k tomu budou obdobně jako tomu bylo u rojnice, mezery. Půjde o mezery do šířky i hloubky mezi jednotkami.

Vzhledem k používaným velikostem jaderných náplní a s ohledem na možnost samostatně plnit dílčí úkoly za nejvyšší jednotku, jejíž vyřazení podstatným způsobem nenaruší plnění úkolu jako celku, považujeme prapor (odíl). Prapor proto, že pluk je vzhledem ke své organizační struktuře a palebným možnostem schopen úkol svého vyřazeného praporu v krajním případě alespoň částečně převzít a plnit.

Požadavek rozptýlení je třeba vzhledem k trvalému nebezpečí možného použití jaderných zbraní dodržovat stále.

Před útokem to realizujeme tím, že **při rozmístění** se vojska rozptylují na velkých plochách s bezpečnostními mezerami mezi jednotlivými prapory (oddíly). Vojska se přesunují v širokých pásmech s bezpečnostními vzdálenostmi jak mezi osami, tak mezi prapory na jedné ose. A konečně vojska se **soustřeďují do útoku na více směrech v celé šířce útočného pásma nebo v jeho většině** při plném respektování zásady rozptýlení z hlediska ochrany proti možným úderům nepřátelských jaderných zbraní.

V průběhu útoku zásadu rozptýlení uplatňujeme formou útoku na samostatných směrech, dodržováním bezpečnostních mezer mezi jednotlivými prvky útočných sestav i uvnitř prvků a jejich členěním do hloubky.

Soustředění sil a prostředků spolu s dodržováním rozptýlení umožňuje získat palebnou převahu a tím také vytvořit podmínky pro útok. Převaha však ještě neznamená jisté splnění úkolu. Obránce se bude snažit vhodným vedením obranného boje palebnou převahu nejen anulovat, ale změnit ve svůj prospěch. Bude k tomu využívat především každé, byť sebemenší přestávky v intenzitě útoku a dokonce také každého zaváhání útočících vojsk. Proto je třeba **útočit nepřetržitě a plynule až do splnění stanoveného úkolu**.

Požadavek nepřetržitosti a plynulosti útoku vyplývá:

- z potřeby řídit a vést bojovou činnost a ozbrojený zápas jako celek podle jednotného zámyslu a k splnění jednoho cíle;
- z velkého účinku a dosahu palebných prostředků, které umožňují ničit bránící se vojska protivníka prakticky do celé hloubky jeho sestavy;
- ze skutečnosti, že také potenciální nepřítel je vybaven zbraněmi a bojovou technikou obdobných vlastností, jako je naše;
- z nadměrného růstu lidských a materiálových ztrát útočících vojsk, způsobovaných tím, že přerušením útoku bude obránci poskytnut čas k protiopatřením, zejména k obnovení schopnosti bránících se sil nepříteli.

Nepřetržitost a plynulost útoku dosahujeme vytvořením a stálým udržováním palebné převahy na rozhodujících směrech a využíváním této převahy k operativnímu postupu vpřed.

Zabezpečit splnění tohoto požadavku vyžaduje:

- soustavně ničit všechny palebné (hlavně však jaderné) prostředky bránícího se nepřítel a vytvářet tak podmínky pro splnění úkolu;
- aby nadřazení důsledně využívali úspěšné bojové činnosti nižších organizačních stupňů a měnili tak úspěch taktický v operační a operační ve strategický;

— již v průběhu plnění jednoho úkolu plánovat včas další úkol tak, aby v bojové činnosti vojsk nevznikly přestávky, ale aby vojska plynule přecházela od plnění jednoho úkolu k druhému, z jedné útočné operace do druhé a aby tím vytvořila podmínky pro splnění cílů ozbrojeného zápasu v co nejkratší době;

— mít na všech stupních a po celou dobu trvání bojové činnosti k dispozici dostatečný počet volných, bojovou činností nevázaných sil a prostředků druhých sledů a záloh k rozvíjení úspěchu nebo k řešení náhle se vytvořivších nepředvidaných situací. Tyto síly pak zasazovat včas s důrazem na směr hlavního úderu a zasazené síly a prostředky okamžitě nahrazovat;

— podle potřeby a včas stídat vyčerpané, popř. rozbité jednotky;

— po celou dobu bojové činnosti udržovat těsný dotyk s nepřítelem. Nedomílit mu, aby se odpoutal a organizoval pak za výhodných podmínek odpor v hloubce;

— mít neustále dostatek zpráv o nepříteli, terénu i prostoru v pásmu útoku a na základě jejich reálného vyhodnocení soustavně upřesňovat úkoly vojskům;

— vybavit vojska prostředky pro boj v noci (infrapřístroje, prostředky pro osvětlování terénu apod.);

— organizovat plynulé a včasné zásobování vojsk tím, co potřebují k bojové činnosti;

— organizovat všestranné zabezpečení bojové činnosti vojsk po celou dobu bojové činnosti.

V souvislosti s vyzbrojením vojsk vysoce účinnými zbraněmi, s možností určitého promísení bojových a operačních sestav obou protivníků, jakož i s možností obránce používat do boků a týlů útočících vojsk vzdušných výsadků souvisí zásada trvalé **pohotovosti k bojové činnosti** i těch částí útočných uskupení, která nejsou v dané době v bezprostředním dotyku s nepřítelem. Je třeba mít neustále na paměti, že v týlu útočících vojsk mohou zůstat plně bojeschopné různé velké celky nepřítele a že nepřítel může působit proti nezajímavým silám palebnými prostředky, vzdušnými výsadky, diverzními skupinami apod.

Trvalá bojová pohotovost všech sil útočného uskupení je proto základní podmínkou pro včasnou a účinnou odvetnou bojovou činnost proti nenadálým bojovým akcím nepřátelského obranného uskupení.

Obsah a rozsah opatření k zabezpečení vysoké bojové pohotovosti jednotlivých organizačních stupňů bude různý a bude závislý na jejich úkolech.

Základem bojové pohotovosti však především je:

— vysoká úroveň bojové připravenosti vojsk, velitelů a štábů včetně morálně politického uvědomění,

— výtečný stav bojové techniky,

— schopnost velitelů, štábů a vojsk zahájit bezprostřední a organizované plnění bojových úkolů v duchu přijatého zámyslu útoku, v souhlase s konkrétními podmínkami dané situace,

— schopnost velitelů rychle obnovit bojeschopnost těch částí útočných sestav, které byly cílem palebných, zejména jaderných úderů vojsk nepřítele, popř. jejich jiné neočekávané činnosti,

— správně organizovat velení.

S nepřetržitostí a plynulostí útoku bezprostředně souvisí také **zásada vysoké aktivity a iniciativy** velitelů všech stupňů, štábů a vojsk. Zkušenosti z mí-

nulých válek ukazují, že při stejných podmínkách a možnostech dosahuje úspěch ten, kdo působí aktivněji, rychleji a rozhodněji, kdo usilovnější bojovou činností získává iniciativu a tím vnucuje svou vůli protivníkovi.

Aktivnost a rychlost vedení bojové činnosti spočívá v neustálém tlaku na nepřítele ve snaze předejít ho ve využití všech výhodných podmínek situace (terén, čas, vlastnosti bojové techniky apod.) a v maximálním uplatnění svých bojových možností při ničení nepřítele.

Cílem aktivnosti a rychlosti rozvíjení útoku je zbavit bránícího se nepřítele možnosti vybrat si pro bojovou činnost nejvhodnější prostor, nedat mu čas na přípravu protipatření proti našim palebným úderům, zabránit mu v přizpůsobení zámyslu a sestavy vytvořivši se situaci a popř. volit si druh bojové činnosti.

Podstatou aktivnosti jsou především palba a pohyb. Palba je hlavním a můžeme říci téměř výlučným prostředkem ničení nepřítele. Je základem každé bojové činnosti, protože zabezpečuje splnění stanovených úkolů. Její úspěšné vedení předpokládá mít dostatek zpráv o nepříteli a umět je dokonale využít.

Dostatek zpráv získáme **včas, dobře a nepřetržitě vedeným průzkumem**. Na schopnostech velitelů a štábů pak závisí, aby získané zprávy reálně vyhodnotili, správně se rozhodli a doručili úkoly včas vykonavatelům.

Pohyb umožňuje nejvýhodnější použití palebných prostředků a přispívá k ničení nepřítele. Ztěžuje též obránci získávání hodnověrných zpráv o situaci útočících vojsk, mění parametry cílů, zejména pro raketové prostředky, a pomáhá rozdělit bránící se nepřátelské uskupení na části.

Společným žádoucím průvodním zjevem palby a pohybu je rychlost. Zabezpečuje v součinnosti s přesností nejen **maximální účinnost obou, ale současně znemožňuje protivníkovi včas reagovat na vznikající či vyvíjející se situaci.** Případný jeho zásah pak přichází buď pozdě, nebo nepřichází vůbec.

Aktivita a rychlost mohou být účinné jen tehdy, jsou-li vyvíjeny v intencích stanoveného úkolu. Těsně s nimi proto souvisí také **iniciativa**. Její podstatou je snaha najít nejvhodnější způsob použití daných sil a prostředků pro splnění stanoveného úkolu v konkrétních podmínkách. Má-li být iniciativa účelná, je ji třeba projevovat na základě reálného a hlubokého ujasnění stanoveného úkolu a všestranného zhodnocení situace.

S iniciativou úzce souvisí **překvapení**. Je to jev, při němž jedna z bojujících stran nebo její část je postavena pro ni neočekávanou a nenadálou činností protivníka do nepředvídané a proto krajně nevýhodné situace. Překvapení je proto jednou z důležitých zásad vedení bojové činnosti. Jeho význam neustále roste a při použití jaderných zbraní bude mít dosud největší význam v historii vojenského umění.

Cílem překvapení za útoku je vytvořit co nejvýhodnější podmínky pro přepravený nebo již probíhající útok. Cíl dosáhneme uvedením bránících se nepřátelských sil do takové situace, která znemožňuje jejich plné využití k tomu, aby zmařily nebo podstatně narušily plnění útočných úkolů.

I palbou, vedenou s překvapením, můžeme **zrychlit tempo útoku**.

Za útoku budeme **překvapení především dosahovat:**

- nenadálými hromadnými raketovými, leteckými a dělostřeleckými údery (zejména jadernými) vedenými současně do celé hloubky sestavy bránícího se uskupení,

- skrytým soustředěním sil a prostředků k útoku s cílem utajit především jejich skutečné počty a složení a plánované směry útoku,

- nenadálou dobou zahájení útoku (dříve nebo jindy, než to obránce očekává),
- masovým použitím nových a přitom neočekávaných bojových prostředků,
- novými způsoby vedení útoku,
- vhodnou volbou směru hlavního úderu a jeho rychlou změnou v případě, že je výhodnější vést jej v jiné části útočného pásma,
- neočekávaným použitím výsadků,
- dovedným maskováním veškeré bojové činnosti a maximálním klamáním o jejich skutečných cílech,
- rychlým využíváním chyb, kterých se nepřítel dopustil.

Účinnost překvapení, byť by její výsledky byly sebevětší (pokud to není úplné zničení protivníka jako celku), není **trvalá**. Je **omezena časem**, který obránce potřebuje k tomu, aby překonal a zlikvidoval pro sebe nevýhodné podmínky, vzniklé překvapivou činností útočníka. Čím větší doba tedy uplyne od překvapivé činnosti, tím menší bude její výsledný efekt. Proto je třeba výsledků dosažených překvapivou činností využít bezprostředně, nebo alespoň v co nejkratší době.

Předpoklady pro splnění tohoto požadavku vytváří **pevné a nepřetržité velení**.

Zásada pevného a nepřetržitého velení patří k nejdůležitějším zásadám vedení bojové činnosti a tím spíše útoku. Vyplývá z množství a různorodosti sil a prostředků, které se bojové činnosti zúčastní, z množství a složitosti soudobé bojové techniky, z rozsáhlosti prostorů, na nichž útok probíhá a v neposlední řadě z možností bojové techniky obránce a jeho činnosti. Proto za útoku může docházet k nepředvídaným situacím a zvrátům, které vyžadují rychlou a přitom zcela odpovídající reakci velitelů a štábů.

K hlavním požadavkům, kladeným na velitele a štáby, proto patří **vysoká organizovanost a sladění práce**. Dosahujeme ji dobrou, propracovanou a všitou metodikou. **Práci štábu urychlíme a zkvalitníme, jestliže při ní maximálně využijeme schopností každého jednotlivce**. Tím vytvoříme nejlepší podmínky pro uplatnění iniciativy každého příslušníka štábu a také k získání iniciativy celku.

Boj o získání a udržení iniciativy je jedním z rysů bojové činnosti. Usilují o ni obě strany, protože jim umožňuje prosadit vůli, zámysl a maximálně uplatnit své síly a prostředky. Současně paralyzuje vůli protivníka, pomáhá k jeho dezorientaci a tím ho zbavuje možnosti klást odpor.

Iniciativu je třeba vyvíjet na základě správného a hlubokého ujasnění úkolu, všestranného rozboru situace a reálného předvídání vývoje útoku.

Okolo velitelů je, aby na základě objektivních podkladů zpracovaných štábem se dovedli s reálným rizikem rozhodnout pro nejvýhodnější způsob plnění úkolů.

Riziko rozhodnutí spočívá zejména ve využití neměřitelných veličin. K nim patří především schopnost reálně vážit odbornost a zkušenost velitelů protivníka a jejich pravděpodobné reakce na vyvíjející se situaci, odbornost a zkušenosti vlastní a podřízených, popř. další činitelů.

Podíl štábu v boji o iniciativu spočívá hlavně ve včasném získání maxima informací, v jejich reálném vyhodnocení, v přípravě objektivních podkladů a kalkulací a z nich vyplývajících návrhů a konečně v rychlém a včasném doručení velitelova rozhodnutí vykonavatelům a v nezbytných opatřeních, které vyplývají z rozhodnutí.

Úkolem vojsk v boji o iniciativu je co nejefektivněji využít veškeré bojové techniky, jejich palebných a pohybových možností k prosazení zámyslu velitele v daných terénních a povětrnostních podmínkách.

Složitost a rozsah úkolů, které musí velitelé a štáby řešit, vyžadují rovněž **nové metody práce**. Patří k nim především metody operačního výzkumu a jim odpovídající zavádění automatických prostředků, zejména samočinných počítačů.

Přestože perspektivně počítáme, že možnost aplikace metod operačního výzkumu i samočinných počítačů bude vzrůstat, je reálné kalkulovat s tím, že i **nadále zůstane zachován význam tvůrčí lidské práce**. Samočinné počítače přitom budou rychlým zpracováním reálných podkladů rozhodování napomáhat a šetřit čas, jehož význam v soudobé bojové činnosti poroste.

Rychlost a reálnost rozhodnutí usnadní také nepřetržitost **velení**. Její podstatou je soustavná a v potřebném rozsahu maximální informovanost velitelů a štábů všech stupňů. Na základě ní mohou příslušní funkcionáři včas hodnotit situaci a předvídat její vývoj. To jednak usnadňuje a urychluje rozhodování velitelů a jednak umožňuje včas učinit opatření k splnění stanovených úkolů.

Potřebná opatření můžeme realizovat jen tehdy, jestliže k tomu vyčleníme potřebné síly a prostředky. Jen tak **zabezpečíme pevnost velení, které spočívá v důsledném prosazování reálného zámyslu útoku**. To vyžaduje mít v bojových a operačních sestavách navíc síly k prosazení zámyslu i v případě vzniku **nepředvídané situace**. Tyto síly a prostředky budou tvořit **zálohy**. Hlavní a nejdůležitější jejich částí bude záloha raketových prostředků a letectva, popř. jaderných náplní (při použití JZ).

Proto musí být **předvídaté, operativní, mobilní, koordinované, rychlé, nepřetržité, spolehlivé a pevné**.

Důležitou součástí velení je **organizace součinnosti**. Její podstatou je dokonalé využití výsledků veškeré, zejména překvapivé činnosti a také všech možností, které bojová technika má. Součinnost je potřebná proto, že na bojové činnosti se podílejí všechny druhy vojsk a služeb s velmi různorodou a složitou technikou. Plnění úkolu jednotlivých druhů vojsk vyžaduje dokonalé **sladění jejich činností a možností tak, abychom v maximální míře využili jejich silných stránek a současně potlačili nedostatky na minimum**. Jen tak vytvoříme optimální podmínky pro dosažení stanovených cílů s maximálním efektem. Čím je rozdělení stanovených úkolů, popř. cílů mezi druhy vojsk větší, tím podrobnější musí být součinnost.

Vzhledem k tomu, že se bude obránce snažit narušit koordinovanou činnost útočících vojsk, **nemůže být organizace součinnosti jednorázovým aktem přípravného období**. Jen tehdy totiž, budeme-li úkoly zúčastněných vojsk upřesňovat na základě konkrétní situace v průběhu celého útoku, můžeme dosáhnout plného úspěchu s minimálními ztrátami.

Účinek součinnosti se projeví v manévru palbou a silami. Za rozhodující považujeme manévr palbou. Manévr silami má za cíl maximálně využít účinků hlavních palebných prostředků k úplnému zničení určeného nepřátelského uskupení.

Casové i prostorové sladění jak palebného, tak i pohybového manévru bude od velitelů a štábů všech stupňů vyžadovat nejen dokonalou přípravu, ale též umění je včas organizovat. Jestliže z jakýchkoli důvodů dojde k narušení součinnosti, je povinností velitelů a štábů všech stupňů i jednotlivých prvků útočné sestavy **obnovit součinnost s těmi, s nimiž plní společný úkol**. To bude mož-

né jen tehdy, jestliže každý zúčastněný velitel bude znát a také správně chápat cíl a zámysl útoku, dílčí i společné úkoly a způsoby jejich plnění a bude-li v celém průběhu útoku zabezpečeno velení.

Důležitou součástí útoku je zásada jeho **všestranného a pečlivého zabezpečení**. Podstatou tohoto požadavku je organizování a houževnaté uskutečnění všech opatření, která jsou k zabezpečení útoku nutná.

Cílem zabezpečení útoku je jednak chránit útočící vojska před překvapením ze strany obránce a jednak vytvářet jim optimální podmínky pro splnění úkolů. Všestranné zabezpečení je proto jednou z nejdůležitějších součástí přípravy a vedení útoku a patří k hlavním povinnostem velitelů a štábů všech stupňů. Při realizaci zabezpečení bojové činnosti bude mít prvořadý význam **věcnost a přesnost všech opatření**, která s ním souvisí. Každé zdržení nebo pomínutí některého z opatření zabezpečení bojové činnosti nahrává bránícímu se nepříteli a z toho vyplývající následky mohou nepříznivě ovlivnit a narušit průběh útoku, popř. vést až k jeho úplnému ztroskotání.

Závěrem chci upozornit, že jsem se dotkl jen hlavních zásad útoku, ke kterým patří:

- soustředění úsilí na daném směru, prostoru i čase,
- rozptýlení vojsk v duchu zásad ochrany nejen jednotlivce, ale celých organizačních celků,
- trvalá bojová pohotovost všech útočících vojsk,
- nepřetržitost a plynulost útoku,
- aktivní, smělé a rozhodné vedení útoku ve vysokém tempu a široké uplatnění iniciativy,
- využívání momentu překvapení,
- organizování pevného a nepřetržitého velení,
- organizování součinnosti mezi vojsky, která plní společný úkol,
- organizování všestranného zabezpečení útoku.

Zásady útoku vycházejí ze zákonů vševojskového boje a dále se rozvíjejí. Jejich zvládnutí a uplatnění v praxi je základním předpokladem k docílení úspěchu v útoku.